

El passat mes de febrer s'inaugurava el Museu d'Història de Catalunya. Un equipament cultural que havia de recuperar la memòria col·lectiva dels catalans però al qual li faltava definir el projecte museogràfic. Ara, algunes propostes d'actuació.

El Museu d'Història busca identitat

Quan el passat dia 29 de febrer, s'inaugurava el Museu d'Història de Catalunya, aquest encara no tenia ben definides quines serien les seues línies d'actuació ni la seua veritable identitat. Una cosa era clara: havia de ser el museu de tots, on el públic, autòcton o no, es retrobarà amb els annals de Catalunya i fóra sensible a la identitat cultural i política com a poble que és. Així ho va voler Jordi Pujol, qui havia encarregat personalment el projecte a Carme Laura Gil malgrat les reticències del Departament de Cultura per dur-lo a terme.

L'actual diputada a Madrid per Convergència i Unió, des dels passats comicis del dia 3 de març, no sols havia de transmetre el missatge presidencial a un públic potencial sinó que disposava d'un termini de temps realment ajustat. Tres anys i una idea. Tot un repte per a traçar, des de la prehistòria, el camí dels catalans. La dicotomia arribava amb el discurs museogràfic que hauria de seguir. Carme Laura Gil, com a professional de l'ensenyament, es decantava per un espai de comunicació i un discurs didàctic on la informació purament científica quedara camuflada en un recorregut lleuger i lúdic. Les dades històriques es diluïen en un itinerari històric d'atractiu teatral. La comissària proposava una sèrie d'escenografies que plasmarien els moments cabdals de la història de Catalunya i al llarg de les quals el visitant viatjaria, a través de les emocions –sons, olors, efectes–, fins als fets narrats. També

permetrien, aquestes escenografies, oferir els paràmetres reals, no solament la magnitud dels esdeveniments d'una història política sinó també –i potser aquest representa un dels atractius del museu– la seua vessant socioeconòmica. Els telers de finals del segle passat i les condicions de la dona treballadora, la cuina dels anys 30, els sistemes de regadiu àrabs o el fenomen mateix del Seat 600... tot

Un caràcter obert i plural i un treball interdisciplinari. Aquests són els tres eixos que Boya considera fonamentals per al futur del MHC.

això i més apareix al llarg del fil conductor d'aquesta versió de la història de Catalunya.

Tòpics, típics i estereotips. No obstant això, la missió de Carme Laura Gil va ser exclusivament la de fer de comissària i fer madurar un projecte, conscient que la seua destinació final era un escó a l'executiu central. De fet, els resultats del 3 de març la destinaven a Madrid com a tercera de la llista de CiU. El museu quedava aleshores en situació vacant –fins l'arribada

de Josep Maria Solé i Sabaté com a director– i en espera que es dictaren les directrius d'actuació. Havia obert les portes dins el termini fixat. La seua exposició permanent, aquesta escenificació de la història, generava pàgines i columnes en els rotatius; Però s'havia començat, com qui diu, la casa per la teulada. El poble ja tenia història per a identificar-s'hi; i en aquest sentit, la comanda del president Pujol havia arribat a bon port. A efectes interns, al Museu d'Història de Catalunya li faltaven els fonaments, o el que és el mateix, una línia museogràfica. Estava clar que la precipitació havia obligat a inaugurar amb la pintura encara humida, però la necessitat d'una declaració de principis es deixava ja sentir. Entre d'altres raons, perquè aquesta exposició permanent forçosament sintètica i titllada per alguns de compendi de tòpics i estereotips de la cultura catalana, havia de completar-se amb un flux més o menys actiu d'exposicions i activitats temporals que donaren vida al centre, sense les quals el MHC estaria destinat a la carrincloneria d'un centre mort. "El museu encara no s'ha fet", afirma Josep Boya, cap de l'àrea de gestió museogràfica, que ara dissenya un projecte museogràfic que s'aprovarà en les pròximes setmanes.

És avui quan es planteja quina és la dinàmica i les orientacions que haurà de seguir aquest centre perquè no quede limitat només a la difusió del seu recorregut per la història.

ARXIU / CARMÉ PUÉRTOLAS

Un caràcter obert i plural, i també un treball interdisciplinari en el qual qualsevol recurs a la ciència, l'art o les tradicions pot contribuir a transmetre un missatge, aquests són els tres eixos que Boya considera fonamentals per al futur del MHC, a banda –és clar– de l'estricta concepció museològica. Perquè, abans que res el MHC no hauria de respondre a la visió obsoleta d'un museu com a reserva del col·leccionisme tradicional ni com a exposició d'obra original, sinó que ha de conrear en una perspectiva conceptual, temes i aspectes referents a la cultura de Catalunya, en el sentit més ampli del terme. Aquesta vertebració temàtica de les activitats temporals transgredeix per tant qualsevol ordenació i constreïment cronològics alhora que recorre, a banda de la història, a d'altres ciències socials com ara l'antropologia, l'etnologia o la sociologia. I en aquest sentit, la visió interdisciplinària pot oferir una versió més completa i fidel de les peces exposades.

Josep Boya també defensa la imatge de museu com a "plaça pública", com un espai de debat, de reflexió, recerca i oci que representen les bases per a un museu dinàmic i contemporani. El MHC "obre les portes a tothom", i això significa que ha de saber trobar un equilibri entre centre de recerca i espai públic socialment i mediàticament atractiu. Un espai comunicatiu, en definitiva, en què la ciència i l'oci conviuen sense conflicte. Com a prova d'això, el Centre

d'Història Contemporània que dirigeix l'historiador Josep Benet es traslladarà pròximament als espais del Palau de Mar.

I en aquesta línia, les activitats que es desenvolupen –les exposicions temporals es preveu que comencen a finals del 1997– contindran una doble vessant lúdico-científica, sense voluntat d'adocinar el visitant. O, dit d'una altra manera, les exposicions oferiran una sèrie d'elements –científics, artístics, escenogràfics...– a partir dels quals el visitant generarà una reflexió individual sobre el tema presentat. Algunes propostes per a possibles temes d'exposicions temporals s'han llançat a l'aire sense que, de moment, hagen superat l'estatus d'esborrany: la família i la seua evolució en el transcurs de la història; o espais naturals d'interès particular com ara el Delta de l'Ebre. En principi, i "si els pressupostos ho permeten" el MHC presentaria dues exposicions cada any que posteriorment podrien viatjar a centres comarcals d'arreu de Catalunya. Un fet, el de la col·laboració amb els museus comarcals i locals, que Boya con-

sidera la pedra angular del seu projecte.

Descentralització: assignatura pendent. Com a "museu de tots", el MHC ha d'arribar a tot Catalunya i no focalitzar els seus esforços en el contenidor central de Palau de Mar de Barcelona. Perquè segons Boya, el MHC ha de ser una institució que fomenti la difusió i la recerca de la història dels catalans més que no un centre físicament limitat pel seu edifici. Aquesta relació, "es podria ampliar també a l'estranger a través del COPEC.", afirma Boya des del seu origen aranès. "El museu ha d'obrir-se a les comarques, perquè Catalunya no és únicament Barcelona". I la cultura catalana, més enllà de la circumscripció purament política del Principat, abraça la geografia meridional, la nord-catalana i la insular. I tot això queda insinuat, de moment, en l'escenografia permanent, que no ho oblidat, però que ho presenta, de passada, amb discreció institucional. Aquesta és l'assignatura pendent.

Les escenografies. Uns espais físics que recuperen els moments clau de la història de Catalunya. (foto: Arxiu / Carmé Puértolas)

Eliseu T. Climent